

Kierunki prac

Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

W artykule przedstawiono informacje na temat prac Agencji, obejmujących działania promocyjne oraz proces gromadzenia danych eksperckich, realizowane w ramach współpracy z krajowymi punktami centralnymi oraz centrami tematycznymi.

Directions of the activities of the European Agency of Safety and Health at Work

The article presents information on the Agency's activities, which cover promotion and the process of gathering data from experts. This is carried out in collaboration with focal points and topic centres.

„10 lat... jeden cel... cztery kluczowe kroki” – obchody 10-lecia działalności Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, Bilbao 2006
“10 years...1 goal...4 key steps” – the 10th anniversary of the European Agency of Safety and Health at Work

Zakres prac Agencji

Zdrowie i bezpieczeństwo w pracy należy do najważniejszych obszarów polityki UE. Problemy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy generują wysokie koszty, zarówno ludzkie, jak i ekonomiczne. Europa traci wiele dni roboczych rocznie z powodu chorób zawodowych i wypadków. Główne problemy zdrowotne to schorzenia układu mięśniowo-szkieletowego, skutki narażenia na hałas oraz niebezpieczne substancje, a także problemy natury psychologicznej, spowodowane m.in. stresem w pracy.

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (<http://agency.osha.eu.int/OSHA>) została powołana jako odpowiedź na narastające potrzeby informacyjne, wynikające z wielu zmian w środowisku pracy [1], a jej priorytety obejmują wspieranie celów strategicznych Unii Europejskiej. Agencja prowadzi wiele przedsięwzięć, m.in. projekty mające na celu włączenie problematyki bhp do programów nauczania oraz identyfikację ryzyka pojawiającego się w „zmieniającym się świecie pracy”. Inne inicjatywy Agencji to także poprawa jakości stanowisk pracy kobiet, a także osób niepełnosprawnych, zgodnie ze strategią lizbońską. Działania Agencji ukierunkowane są na sektory o podwyższonym ryzyku, m.in. rybołówstwo, budownictwo, rolnictwo, służbę zdrowia i edukację. Agencja kładzie szczególny nacisk na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), które w Unii Europejskiej zatrudniają 65% pracowników i charakteryzują się podwyższonym wskaźnikiem występowania problemów związanych z bhp w miejscu pracy [2].

W tym roku Agencja obchodziła 10-lecie swojej działalności. W podsumowaniu rezultatów wskazywano na cztery najważniejsze obszary osiągnięć:

- stworzenie globalnej sieci informacji
- stworzenie wszechstronnego portalu internetowego
- promocję bhp, w szczególności w małych i średnich przedsiębiorstwach
- identyfikowanie nowych i pojawiających się zagrożeń.

Specyficzna sytuacja nowych państw członkowskich jest dostrzegana w UE, a strategia wspólnotowa w zakresie bezpieczeństwa pracy wskazuje rozszerzenie jako jedno z istotnych wyzwań [3]. Dużą przeszkodą w poprawie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w krajach kandydujących oraz nowych państwach członkowskich UE jest niedostateczny zasób informacji, m.in.

na temat praktyki z dziedziny bhp. Konieczne jest systematyczne kształtowanie świadomości oraz kultury bezpieczeństwa.

Dlatego w planach pracy Agencji i ich realizacji uwzględnione jest promowanie bhp w nowych państwach członkowskich. Dotyczy ono m.in. wspierania kampanii informacyjnych realizowanych za pośrednictwem krajowych punktów centralnych. Polski Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) realizuje polskie edycje kampanii informacyjnych, a także wiele innych działań, m.in. uczestnictwo w pracach centrów tematycznych zgodnie z planami pracy Agencji: czteroletnim, obejmującym lata 2005-2008 oraz planem na rok 2006 [4, 5].

Działania promocyjne

Są to przede wszystkim coroczne kampanie informacyjne – **Europejski Tydzień** – które przygotowują krajowe punkty centralne we współpracy z krajowymi sieciami informacyjnymi. Ich tematyka dotychczas dotyczyła kolejno: zagrożeń mięśniowo-szkieletowych, wypadków przy pracy, zagrożeń psychospołecznych, substancji niebezpiecznych oraz hałasu w miejscu pracy. Polskie edycje kampanii są organizowane od 2001 r. i obejmują wiele przedsięwzięć, takich jak konferencje prasowe, pikniki, seminaria i warsztaty oraz konkursy. Tegoroczna kampania, realizowana jest pn. **Młodzi pracownicy – bezpieczny start** [6]. W najbliższych latach tematyka kampanii obejmować

będzie: dolegliwości mięśniowo-szkieletowe (2007) oraz ocenę ryzyka zawodowego (2008). Szczegóły dotyczące polskiej edycji kampanii dostępne są na stronie internetowej www.mlodzipracownicy.pl.

W 2006 r. została zainicjowana kampania informacyjna „**Zdrowe i przyjazne miejsce pracy**”, skierowana do przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw. Jej celem jest ułatwienie pracodawcom i pracownikom dostępu do aktualnej i rzetelnej informacji o bezpieczeństwie i zdrowiu w pracy. Pierwsze z cyklu planowanych seminariów, które odbyło się w czerwcu w Warszawie, spotkało się z pozytywną oceną odbiorców, reprezentujących MŚP [7]. Szczegóły dotyczące tej kampanii dostępne są w witrynie internetowej polskiego Krajowego Punktu Centralnego Agencji (<http://pl.osha.europa.eu/index.stm>).

Istotną rolę w działaniach promocyjnych odgrywa witryna internetowa Agencji (<http://agency.osha.eu.int/OSHA>), połączona z witrynami krajowych punktów centralnych oraz wielu innych instytucji i organizacji z obszaru bhp. W 2005 roku zasoby witryny zostały przeniesione do technologii trzeciej generacji, umożliwiającej wykorzystanie systemu zarządzania treścią. System ten wykorzystywany jest w tworzeniu zasobów informacyjnych przez krajowe punkty centralne. Obserwowany jest znaczny wzrost liczby odwiedzin na stronach internetowych, a pilotażowe badania,

przeprowadzone w tym roku przez Agencję wskazują, że MŚP stanowią ponad 40% użytkowników witryny. Publikacje Agencji wydawane są także w wersji drukowanej, wiele z nich jest dostępnych w bibliotece CIOP-PIB lub za pośrednictwem polskiego Krajowego Punktu Centralnego.

Centra tematyczne

Prawidłowy wybór tematyki kolejnych kampanii i ich realizacja, a w szczególności przygotowanie materiałów informacyjnych zwracających uwagę na istotę problemu oraz wskazujących praktyczne jego rozwiązania, wymagają fachowej wiedzy eksperckiej, a także systematycznego gromadzenia informacji. Działania te, stanowiące najczęściej etap przygotowawczy, realizowane są przez Agencję w ścisłej współpracy ze specjalistami europejskimi, m.in. w ramach konsorcjów tworzących tzw. centra tematyczne (*Topic Centres*). Zasoby wiedzy, zgromadzone i przetworzone w ramach centrów tematycznych oraz innych projektów informacyjnych Agencji wykorzystywane są także do rozbudowy portalu internetowego.

Pierwsze doświadczenia Polski we współpracy w strukturach centrów tematycznych dotyczyły dwóch centrów funkcjonujących w latach 2003-2004: Centrum Tematycznego Dobrych Praktyk Krajów Kandydujących (TCGPCC) oraz Centrum Tematycznego Nowych Państw Członkowskich UE (TCNMS). Celem działań centrów było zgromadzenie informacji dotyczących dobrej praktyki z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Dalsze prace dotyczące potrzeb informacyjnych nowych państw członkowskich realizowało Centrum Tematyczne Rozszerzenia UE (TCEA). Działania realizowane w ramach centrum tematycznego objęły m.in. opracowanie nowych serwisów internetowych dotyczących: zagadnień bhp związanych z integracją i utrzymaniem zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zapobiegania zagrożeniom biologicznym oraz zapobiegania przemocy i molestowaniu w miejscu pracy, a także opracowanie narzędzia oceny ryzyka zawodowego, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw. Prace centrum tematycznego przyczyniły się do zwiększenia zasobów informacyjnych ukierunkowanych na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw. Promocją wyników prac realizuje m.in. kampania informacyjna „Zdrowe i przyjazne miejsce pracy”.

Uroczystości otwarcia kampanii informacyjnej *Młodzi pracownicy – bezpieczny start*, dyrektor Agencji H.H. onkolewsky z młodzieżą, Bruksela 2006 (kampania informacyjna *Europejski Tydzień*)

The launch of the "Safe Start" campaign in Brussels (the "European Week" 2006 informational campaign)

Polska uczestniczy także w innych projektach informacyjnych, jakimi są prace w konsorcjach centrów tematycznych, realizowane w zespołach składających się z reprezentacji zarówno „nowych”, jak i „starych” państw członkowskich UE.

W 2004 r. Agencja podjęła prace zmierzające do utworzenia tzw. trzeciej generacji centrów tematycznych. Jednym z nich jest **Centrum Tematyczne – Obserwatorium Ryzyka** (*Topic Centre – Risk Observatory*), mające szczególnie duże znaczenie dla monitorowania stanu bezpieczeństwa oraz określania tendencji dotyczących warunków pracy w rozszerzonej UE (rys.).

nię, Polskę (CIOP-PIB), Niemcy, Belgię oraz Finlandię. Zadania projektu obejmują także wypracowanie metodologii prognozowania w zakresie nowych ryzyk. Tematyka prac centrum obejmuje monitorowanie stanu bezpieczeństwa pracy, m.in. z uwzględnieniem pojawiających się nowych ryzyk, identyfikacji i opisu czynników ryzyka oraz zarysowujących się tendencji, przewidywanie zmian w środowisku pracy i ich konsekwencji dla zdrowia pracowników. Wyniki prac konsorcjum przedstawiane są w postaci raportów (np. *Prognoza ekspercka dot. czynników fizycznych; Export forecast on emerging physical risks*) oraz w postaci

pracy, obejmujących między innymi przykłady dobrych praktyk, wyniki prac badawczych i inne dane pochodzące z państw członkowskich UE. Zakres prac w roku 2005 obejmował m.in. tematy: młodzi pracownicy, hałas oraz problemy starzejącej się populacji pracowników. Natomiast tematyka prac w 2006 roku dotyczy dolegliwości mięśniowo-szkieletowych pracowników oraz warunków pracy w hotelach i restauracjach. Zadaniem centrum jest także praca nad utrzymywaniem rozbudowujących się intensywnie zasobów informacyjnych oraz doskonaleniem dostępu do informacji w sieci Internet.

Wyniki prac konsorcjów, współpracujących w ramach centrów tematycznych oraz innych wspólnych inicjatyw, powinny w istotny sposób zwiększyć zasoby informacyjne dot. stanu bezpieczeństwa pracy w Europie. Identyfikacja nowych, pojawiających się ryzyk oraz wypracowanie metodologii ich prognozowania stanowi ważny element w planowaniu działań, zmierzających do poprawy warunków pracy w skali europejskiej. Przydatność wyników tych prac oraz ich praktyczne wykorzystanie do poprawy warunków pracy zależeć będzie w dużej mierze od skali ich upowszechniania. Wybrane informacje dotyczące tematyki prac centrów prezentowane są na stronach internetowych polskiego Krajowego Punktu Centralnego Agencji [8].

Rys. Witryna internetowa Centrum Tematycznego Obserwatorium Ryzyka
Fig. The website of the Topic Centre Risk Observatory

Europa znajduje się obecnie w okresie przemian, oddziałujących na warunki pracy. Identyfikacja i analiza pojawiających się nowych ryzyk zawodowych jest jednym z zadań wynikających z dążenia do globalnego podejścia do „dobrostanu” (*well-being*) w pracy. Skuteczne przewidywanie nowych ryzyk, wynikających z innowacji technologicznych lub zmian społecznych wymaga stałego monitorowania środowiska pracy, systematycznego zbierania danych źródłowych, wsparcia nauki w ich analizie i interpretacji. Konsorcjum projektu, utworzone w 2005 r., stanowi siedem instytucji reprezentujących sześć państw europejskich: Francję (instytucja wiodąca – INRS), Hiszpa-

rocznego, związłego periodyku scalającego wyniki poszczególnych tematów, przygotowanego w formie przystępnej dla szerokiego grona odbiorców (*OSH Outlook*).

W projekcie pn. **Centrum Tematyczne – Środowisko Pracy** (*Topic Centre – Work Environment*), rozpoczętym w 2005 r., nowe państwa członkowskie reprezentują: Polska (CIOP-PIB) oraz Węgry (NCPH). Celem działań konsorcjum jest zbieranie i analiza informacji z zakresu bezpieczeństwa i higieny

PIŚMIENICTWO

- [1] Młodzka-Stybel A. *Krajowy Punkt Centralny Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w 2004 roku*. „Bezpieczeństwo Pracy” 3(392) 2004, s. 30
- [2] *Annual Report 2005*. European Agency for Safety and Health At Work, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006
- [3] *Adapting to change in work and society: a new Community strategy on health and safety at work 2002-2006*. Communication from the Commission of the European Communities, Brussels
- [4] *Promocja jakości w miejscu pracy w rozszerzonej UE*. Plan pracy 2006, http://osha.eu.int/publications/work_programmes/2006/wp2006_pl.pdf
- [5] *Promoting Quality at Work in an Enlarged European Union. Information for Safe, Healthy and Productive Jobs*. Rolling Work Programme for 2005 – 2008. Final version, 2004, European Agency for Safety and Health at Work
- [6] *Młodzi pracownicy – bezpieczny start*. „Bezpieczeństwo Pracy” 4(415) 2006, s. 9-10
- [7] *Zdrowe i przyjazne miejsce pracy*. „Bezpieczeństwo Pracy” 7-8(418-419) 2006, s. 1
- [8] *Centra tematyczne*. Witryna polskiego Krajowego Punktu Centralnego, http://pl.osha.europa.eu/topics/topic_centres05.stm

Publikacja opracowana na podstawie wyników uzyskanych w ramach II etapu programu wieloletniego pn. „Dostosowywanie warunków pracy w Polsce do standardów Unii Europejskiej” dofinansowywanego w latach 2005-2007 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Główny koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy